

УДК 342.951:351.82

DOI [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6\(41\).966](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6(41).966)**К. В. Бартацук***orcid.org/0000-0002-0815-3250**аспірант кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань
Національної академії внутрішніх справ*

ДО ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Сьогодення українського суспільства свідчить про відсутність відчутних позитивних зрушень у напрямку стабілізації економічної ситуації в країні. Серед інших чинників не останню роль у цьому відіграє неналежний рівень забезпечення бюджетної безпеки. Зазначене зумовлює виняткову увагу, що необхідно приділяти проблемі бюджетної безпеки держави, що поєднує як економічний, так і правовий аспект, зокрема, особливостям її адміністративно-правового забезпечення.

У сучасних кризових умовах проблематика бюджетної безпеки стає дедалі актуальнішою та такою, що потребує додаткового вивчення з врахуванням особливостей теперішнього часу. Вона не лише безпосередньо впливає на можливості підтримання існування фінансової й економічної систем в цілому, але й виступає основою для їх якісних змін та самовдосконалення [1, с. 28]. Належний стан забезпечення бюджетної безпеки держави характеризує фундаментальний критерій ефективності її бюджетної політики, характер якої, у вирішальній мірі, визначає вектори національної стратегії розвитку [2]. Від її рівня залежить у цілому національна безпека держави. Саме тому з'ясування особливостей її адміністративно-правового забезпечення відіграє суттєву роль у досягненні бажаного рівня не лише бюджетної безпеки, але й економічної безпеки держави в цілому.

Окрім питання адміністративно-правового забезпечення, у тому числі бюджетної безпеки держави, висвітлювали в ході своєї наукової діяльності Березовська І. Р., Бойко В.П., Головка В. А., Дручек О. М., Колесников Є.Є., Ладюк О.Д., Мельниченко Б. Б., Прошутя І.Д., Салаєв Т.Г., Сірко В.С., Шопіна І.М. та інші. Проте теоретичні особливості адміністративно-правового забезпечення бюджетної безпеки України висвітлені недостатньо. Саме це обумовлює доцільність дослідження зазначеної проблематики.

Метою статті є визначення характерних рис адміністративно-правового забезпечення бюджетної безпеки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід зазначити, що у сучасній науці відсутнє одностайне розуміння дефініції «адміністративно-правове забезпечення». Як правило, дослідники його

формулюють залежно від об'єкта, на який воно спрямоване. Так, за результатами дослідження особливостей адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки України І. Р. Березовська пропонує розуміти зазначене поняття як сукупність правових засобів, заходів та способів, за допомогою яких забезпечуються функціонування та розвиток взаємодії органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення національної інформаційної безпеки [3, с. 33]. Схожа точка зору висловлюється і І.М. Шопіною, яка розглядає адміністративно-правове забезпечення як систему адміністративно-правових засобів та способів і процедур їх легалізації, що здійснюються з метою створення умов для всебічної реалізації прав, свобод та інтересів людини, громадянського суспільства, суб'єктів підприємницької діяльності, а також інших суб'єктів адміністративно-правових відносин [4, с. 143–144]. У схожому напрямі, але суттєво обмежуючи змістовну складову адміністративно-правового забезпечення, робить висновок І.Д. Прошутя, розглядаючи адміністративно-правові засоби лише як певну сукупність актів адміністративного законодавства [5, с. 66].

Деякий інший підхід виявляє В.А. Головка, визначаючи адміністративно-правове забезпечення захисту соціальних та економічних прав учасників дорожнього руху як регламентовану нормами законодавства діяльність органів державної влади, зміст якої становить створення умов для реалізації, охорони та захисту прав громадян як учасників дорожнього руху за допомогою адміністративно-правових засобів (переконання і примусу; безпосереднього, прямого та опосередкованого захисту суб'єктів господарювання; адміністративного судочинства) [6, с. 8–10]. У спорідненому контексті адміністративно-правове забезпечення розглядає і М. О. Дручек, яка пропонує розуміти під досліджуваною категорією здійснення державою за допомогою сукупності спеціальних механізмів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорону, реалізацію та розвиток [7, с. 126].

По шляху визначення змісту адміністративно-правового забезпечення крізь призму діяльності пішов і Б.Б. Мельниченко, запропонувавши під адміністративно-правовим забезпеченням

публічного управління розуміти регламентовану адміністративно-правовими нормами системну діяльність суб'єктів публічного управління щодо реалізації (захисту) публічних інтересів [8, с. 124]. Схожою є думка і таких науковців як Є. Колесников та А. Матвійчук, які тлумачать адміністративно-правове забезпечення як здійснюване державою за допомогою спеціального механізму упорядкування суспільних відносин, їхнє юридичне закріплення, охорону, реалізацію та розвиток [9, с. 434; 10, с. 109].

Децю інший підхід при визначенні «адміністративно-правового забезпечення» пропонує М. Цвік, визначаючи його як цілеспрямований вплив на поведінку людей і суспільні відносини за допомогою правових (юридичних) засобів [11, с. 327].

Отже, наукові точки зору щодо тлумачення змісту поняття «адміністративно-правове забезпечення» можна систематизувати у наступні класифікаційні групи:

- система (сукупність) певних правових засобів, заходів та способів;
- регламентована нормами законодавства діяльність органів державної влади;
- вплив на поведінку суб'єктів правовідносин.

Водночас, проаналізувавши доктринальні тлумачення досліджуваної категорії ми вважаємо найбільш змістовним та таким, що охоплює максимально можливе коло характерних ознак, визначення, запропоноване В.П. Бойко, а саме – адміністративно-правове забезпечення це сукупність певних дій публічної адміністрації, які спрямовані на створення оптимальних умов функціонування механізму держави, шляхом прийняття владно публічних приписів, виконання розпорядчої діяльності, координування протилежних суб'єктів публічної адміністрації, здійснення інших дій організаційно-правового характеру з метою правового впливу на суспільні відносини та захисту прав, свобод і законних інтересів осіб [12, с. 55].

Формулюючи дефініцію «адміністративно-правове забезпечення бюджетної безпеки України» доцільно врахувати змістовні особливості бюджетної безпеки як певної діяльності держави в особі її органів, яка полягає у забезпеченні безпечного стану публічних економічних відносин, які опосередковують процес формування та використання централізованого фонду фінансових ресурсів державного та місцевого рівнів, призначеного для забезпечення виконання завдань і функцій зазначених суб'єктів, що створює умови для розвитку та зміцнення демократичної, соціальної, правової держави. Її характеризують ступінь збалансованості; цілісність бюджетної системи; ретельність складання, процедури розгляду та затвердження бюджету; обсяги бюджетного фінансування; наявність або відсутність бюджетних резервів; харак-

тер касового виконання бюджету; чисельність податкових пільг; дотримання бюджетної дисципліни [13, с. 97].

Враховуючи зазначене вище пропонуємо під адміністративно-правовим забезпеченням бюджетної безпеки України розуміти законодавчо врегульовану діяльність органів державної влади (законодавчої і виконавчої), органів місцевого самоврядування, а також розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, яка здійснюється за допомогою прийняття відповідних приписів, координації дій суб'єктів публічної адміністрації, а також вчинення владно-розпорядчих дій, спрямованих на створення ефективної системи забезпечення безпечного стану публічних економічних відносин, які опосередковують процес формування та використання централізованого фонду фінансових ресурсів державного та місцевого рівнів.

Висновки. Ефективність адміністративно-правового забезпечення бюджетної безпеки України залежить від кроків відповідних суб'єктів, що робляться у цьому напрямі. У зазначеному напрямі вважається за доцільне передбачити наступні дії: посилювати контроль за ефективністю використання публічних фінансів; забезпечувати відповідність цілей бюджетної політики обсягу фінансових ресурсів, на які може розраховувати держава за відповідних умов; мінімізувати коригування державного бюджету протягом бюджетного періоду; забезпечити прозорість виконання бюджетів усіх рівнів; координувати співвідношення між зовнішніми та внутрішніми запозиченнями; узгоджувати бюджетну політику з прогнозованим обсягом валового внутрішнього продукту, резервами Національного банку України тощо.

Література

1. Богма О.С. Особливості статичного та динамічного характеру категорії «бюджетна безпека». *Агросвіт*. 2017. № 5. С. 27-30.
2. Ладюк О.Д. Теоретичний базис бюджетної безпеки України. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. Електронний ресурс. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6130>.
3. Березовська І. Р. Поняття і характеристика структурних елементів механізму застосування адміністративно-правових засобів забезпечення інформаційної безпеки України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 31–35.
4. Шопіна І.М. Феномен адміністративно-правового забезпечення в адміністративному праві України. *Наука і правоохорона*. 2018. № 4 (42). С. 141-145.
5. Прошутя І.Д. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні. *Право і безпека*. 2014. № 4 (55). С. 64-70.
6. Головка В. А. Адміністративно-правове забезпечення захисту соціальних та економічних прав учасників дорожнього руху в Україні: проблеми теорії та практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2011. 20 с.
7. Дручек О. М. Поняття адміністративно-правового забезпечення прав, свобод та інтересів дитини

органами внутрішніх справ України. *Форум права*. 2013. № 2. С. 123–128.

8. Мельниченко Б. Б. Зміст та структура адміністративно-правового забезпечення публічного управління. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2019. № 24. С. 122–133.

9. Колесников Є.Є. Поняття та особливості адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів. *Форум права*. 2011. № 2. С. 432–438.

10. Матвійчук А. Адміністративно-правове забезпечення державної регуляторної політики. *Підприємство, господарство і право*. 2019. № 1. С. 108–111.

11. Загальна теорія держави і права: підручник/ за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.

12. Бойко В.П. Поняття та зміст адміністративно-правового забезпечення ефективності функціонування судової влади України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 3. С. 53–57.

13. Онищенко С.В., Голян Я. С. Сучасні тенденції бюджетної безпеки України. *Економіка і регіон*. 2015. № 3 (52). С. 96–102.

Анотація

Барташчук К. В. До питання адміністративно-правового забезпечення бюджетної безпеки України. – Стаття.

Стаття присвячена дослідженню особливостей адміністративно-правового забезпечення бюджетної безпеки України. Зазначено, що належний рівень бюджетної безпеки держави відіграє провідну роль у гарантуванні позитивних зрушень у напрямку стабілізації економічної ситуації в країні. Наголошено, що у сучасній науці відсутнє одностайне розуміння дефініції «адміністративно-правове забезпечення». Як правило, дослідники його формулюють залежно від об'єкта, на який воно спрямоване. Наукові точки зору щодо тлумачення змісту поняття «адміністративно-правове забезпечення» запропоновано систематизувати у наступні класифікаційні групи: система (сукупність) певних правових засобів, заходів та способів; регламентована нормами законодавства діяльність органів державної влади; вплив на поведінку суб'єктів правовідносин. Запропоновано при формулюванні дефініції «адміністративно-правове забезпечення бюджетної безпеки України» врахувати змістовні особливості бюджетної безпеки як певної діяльності держави в особі її органів, яка полягає у забезпеченні безпечного стану публічних економічних відносин, які опосередковують процес формування та використання централізованого фонду фінансових ресурсів державного та місцевого рівнів, призначеного для забезпечення виконання завдань і функцій зазначених суб'єктів, що створює умови для розвитку та зміцнення демократичної, соціальної, правової держави. Наведене авторське тлумачення адміністративно-правового забезпечення бюджетної безпеки України як законодавчо врегульованої діяльності органів державної влади (законодавчої і виконавчої), орга-

нів місцевого самоврядування, а також розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, яка здійснюється за допомогою прийняття відповідних приписів, координації дій суб'єктів публічної адміністрації, а також вчинення владно-розпорядчих дій, спрямованих на створення ефективної системи забезпечення безпечного стану публічних економічних відносин, які опосередковують процес формування та використання централізованого фонду фінансових ресурсів державного та місцевого рівнів.

Ключові слова: бюджетна безпека, адміністративно-правове забезпечення бюджетної безпеки, бюджетна система, суб'єкти забезпечення бюджетної безпеки, економічна безпека

Summary

Bartashchuk K. V. On the issue of administrative and legal support of budgetary security of Ukraine. – Article.

The article is devoted to the study of the peculiarities of administrative and legal support of budget security of Ukraine. It is noted that the proper level of budget security of the state plays a leading role in ensuring positive changes in the direction of stabilizing the economic situation in the country. It is emphasized that in modern science there is no unanimous understanding of the definition of "administrative and legal support". Typically, researchers formulate it depending on the object to which it is directed. Scientific points of view on the interpretation of the content of the concept of "administrative and legal support" are proposed to be systematized into the following classification groups: system (set) of certain legal means, measures and methods; the activity of state authorities regulated by the norms of legislation; influence on the behavior of the subjects of legal relations. It is proposed to take into account the substantive features of budget security as a certain activity of the state represented by its bodies, which is to ensure a secure state of public economic relations, which mediate the formation and use of centralized fund of financial resources of state and local levels, designed to ensure the implementation of the tasks and functions of these entities, which creates conditions for the development and strengthening of a democratic, social, legal state. The author's interpretation of administrative and legal support of budget security of Ukraine as a legally regulated activity of public authorities (legislative and executive), local governments, as well as managers and recipients of budget funds, which is carried out through the adoption of relevant regulations, coordination of public administration, as well as the implementation of government actions aimed at creating an effective system of ensuring the safe state of public economic relations, which mediate the process of formation and use of the centralized fund of financial resources of state and local levels.

Key words: budget security, administrative and legal support of budget security, budget system, subjects of budget security, economic security